

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ**

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Журналістика»

Спеціальність 061 «Журналістика»

Галузь знань 06 «Журналістика»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6
від «18» грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціальна журналістика
Статус дисципліни	Вибіркова
Викладач	Пристай Галина Іванівна
Контактний телефон викладача	+380966220786
E-mail викладача	galina.prystai@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації відбуваються у день проведення лекцій та практичних занять (за попередньою домовленістю зі студентами). Можливі також онлайн-консультації через платформи для дистанційного навчання (Zoom, Google Meet тощо).

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення курсу «Соціальна журналістика» є отримання розуміння суті соціальної журналістики; соціального підходу в медіа; бачення загальних тенденцій і перспектив розвитку українських медіа за темами та ролями соціальної медіадіяльності.

Завдання вивчення дисципліни передбачають ознайомлення студентів із суттю та принципами соціальної журналістики, надати теоретичні знання, необхідні для ефективної практичної діяльності; з'ясувати значимість вивчення курсу «Соціальна журналістика» для майбутньої професійної діяльності та роль цієї галузі в системі наук сформувавши навички роботи над журналістським матеріалом соціальної спрямованості; сприяти виробленню індивідуального творчого стилю; забезпечити осмислене розуміння студентами інструментів соціальної журналістики; окреслити особливості взаємодії соціального журналіста і суб'єктів соціального середовища.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни «Соціальна журналістика» полягає в тому, щоб, сформувавши у студентів розуміння специфіки роботи журналіста в соціальній сфері.

Об'єктом вивчення дисципліни є соціальна інформація, ключові закони України у галузі мас-медіа.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Соціальна журналістика» є:

– з'ясувати значимість вивчення курсу «Соціальна журналістика» для майбутньої професійної діяльності та роль цієї галузі в системі наук;

– ознайомити студентів із особливостями функціонування соціальної журналістики в системі сучасної української журналістики;

– забезпечити осмислене розуміння студентами інструментів соціальної журналістики;

– окреслити особливості взаємодії соціального журналіста і суб'єктів соціального середовища.

Основними цілями курсу є:

– з'ясувати студентами значимість вивчення курсу «Соціальна журналістика» для майбутньої професійної діяльності та роль цієї галузі в системі наук;

– ознайомити майбутніх журналістів із особливостями функціонування соціальної журналістики в системі сучасної української журналістики;

– забезпечити осмислене розуміння студентами інструментів соціальної журналістики;

– окреслити студентам особливості взаємодії соціального журналіста і суб'єктів соціального середовища.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК 03. Здатність створювати медіа продукт.

СК 06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Програмні результати навчання:

ПР 04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР 08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду медіа за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семест р	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	061 Журналістика	3 курс	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	Лаб	Інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Соціальна журналістика в системі суспільних наук.												
Тема 1. Соціальна журналістика як навчальна дисципліна в системі суспільних наук	14	2	2			6						
Тема 2. Інституціоналізація соціальної журналістики в Україні.	14	2	2			6						
Тема 3. Гуманізм та повага до людини як основа соціальної журналістики.	30	2	2			6						
Тема 4. Інформаційні права журналіста в системі	30		2			6						

журналістської етики.													
Тема 5. Медіакомунікації та соціальні проблеми.	30	2	2			6							
Разом за змістовим модулем 1		8	10			30							
Змістовий модуль 2. Соціально-політична проблематика функціонування сучасних медіа.													
Тема 6. Соціально-політична проблематика у сучасних медіа.			2			5							
Тема 7. Соціальна реклама: аудиторія, технологія, тематичні особливості.	30		4			5							
Тема 8. Конфлікти та соціальна відповідальність у соціальній журналістиці.	30	2				5							
Тема 9. Проблема дискримінації та інші гострі соціальні проблеми у функціонуванні медіа.		2				5							
Тема 10. Соціальний проект і соціальне замовлення	30		2			5							
Разом за змістовим модулем 2	30	4	8			30							
<i>Усього годин</i>	90	12	18			55							
Модуль 2													
<i>ІНДЗ</i>			-	-		5			-	-	-		
<i>Усього годин</i>						60							

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточне опитування, тестування та самостійна робота – 30 балів; творча робота – 10 балів; контрольна робота – 10 балів.
-----------------------------	---

навчальної дисципліни	Екзамен – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмова робота складається з трьох теоретичних та одного практичного завдання (тестового).</p> <p>Питання для контрольних та екзаменаційних завдань.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна журналістика як навчальна дисципліна: суть, функції, взаємовідносини із іншими суспільними дисциплінами. 2. Трагування поняття «соціальна журналістика»: різноманітність підходів. 3. Етапи становлення і розвитку соціальної журналістики в Україні. 4. Напрямки розвитку соціальної журналістики в Україні. 5. Роль та значення соціальної журналістики для суспільного розвитку. 6. Інституційний шлях розвитку соціальної журналістики як професійного виду медіакомунікації. 7. Повага до людини як основа соціальної журналістики. 8. Свобода думки, слова та друку як невід’ємне природне право людини. 9. Гострі моральні проблеми в ЗМІ (дифамація, компромат, жорстокість, насильство, скандал, «Джинса», чорний піар, ксенофобія, втручання в приватне життя). 10. Дайте характеристику якісних медіа-продуктів. 11. Дайте характеристику масових (популярних) медіа-продуктів. 12. Визначте відмінності між якісними і неякісними матеріалами ЗМІ. 13. Розкрийте актуальну тематику соціальної журналістики. 14. Проаналізуйте ЗМІ як засіб політичної маніпуляції. 15. Дослідіть роль нових медіа у розкритті суспільно-значущої проблематики. 16. Наведіть приклади медіа спекуляцій на соціальних проблемах. 17. Визначення і класифікація соціальних проблем. 18. Поняття соціальної норми і соціальної патології. 19. Висвітлення соціальних проблем у ЗМІ: актуальність, новизна матеріалів, інформаційна насиченість, жанрова різноманітність. 20. Проблема безробіття, торгівлі людьми та порушення прав дитини у ЗМІ. 21. Побутова і сімейна проблематика у ЗМІ. 22. Питання соціального захисту населення у ЗМІ. 23. Війна на Сході України: аспекти висвітлення у ЗМІ. 24. Насильство та жорстокість як соціальна проблема: висвітлення у ЗМІ. 25. Поєднання у ЗМІ політичної агітації та соціальної проблематики. 26. Висвітлення військового конфлікту на Сході України: соціальний аспект. 27. Проблема біженців та переселенців: висвітлення у ЗМІ. 28. Сутність поняття соціальна реклама, функції соціальної реклами. 29. Виробники соціальної реклами, аудиторія соціальної реклами. 30. Тематичні особливості соціальної реклами.

	<p>31. Різновиди соціальної реклами.</p> <p>32. Соціальний проект: виникнення, розвиток, функціонування.</p> <p>33. Нехтування правилами дорожнього руху як соціальна проблема: особливості висвітлення в ЗМІ.</p> <p>34. Допомога хворим та потребуючим: способи залучення ЗМІ.</p> <p>35. Захист прав людини та особливості відстоювання їх ЗМІ.</p> <p>36. Вікові проблеми дітей та знущання над дітьми: особливості висвітлення в ЗМІ.</p> <p>37. Дискримінація: поняття, види, процес виникнення.</p> <p>38. Причини виникнення дискримінації.</p> <p>39. Упередження і стереотипи як джерела дискримінації.</p> <p>40. Дискримінація та соціальна журналістка: особливості перетину.</p> <p>41. Толерантність як основний спосіб запобігання дискримінації у сфері соціальної журналістики.</p> <p>42. Конфлікти: суть, причини виникнення.</p> <p>43. Конструктивні та деструктивні конфлікти.</p> <p>44. Конструктивні конфлікти як шлях вирішення соціальних проблем.</p> <p>45. Соціальна відповідальність як запорука суспільного розвитку.</p>
Практичні заняття	Робота на практичному занятті (усні відповіді, письмові завдання, тестування) оцінюється за 5-бальною системою залежно від повноти відповіді (правильності виконання) студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи, відпрацювати пропущені практичні заняття. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен; форма задачі – письмова; структура екзаменаційної роботи та розподіл балів за завдання: 1 – теоретичне питання (10 балів), 2 – теоретичне питання (10 балів), 3 питання – практичне завдання (10 балів), 4 питання – тести (20 балів).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Заплановано виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами практичних занять та темами, які винесені на самостійне опрацювання; також додаткових письмових індивідуальних завдань; письмових експрес-опитувань на практичних заняттях. Письмові роботи здобувача

вищої освіти повинні демонструвати самостійність виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Академічна доброчесність. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та заліку заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату. 4. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися із зазначеними положеннями та документами можна за посиланням: <http://surl.li/jmet>

Відвідування занять: Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути уважним та відповідальним. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати, виконавши індивідуальні завдання або виконавши тести за темою. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <http://surl.li/kedzc>

Неформальна освіта. Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, ВUOnline та ін. за відповідним предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <http://surl.li/dzryl>

8. Рекомендована література

Базова

1. Виходець О. М. Роль журналістів у формуванні культури соціальних комунікацій ЗМІ / О. М. Виходець // Держава та регіони. Соціальні комунікації. – 2013. № 1. С. 54–58.
2. Голубенко Т. А. Алгоритм діяльності соціального журналіста на українському телебаченні / Т. А. Голубенко // Молодий вчений. – 2016. № 4. С. 490–493.
3. Костюченко О. М. Журналістська творчість як один із важливих елементів формування соціальної перцепції майбутніх фахівців масових комунікацій / О. М.

Костюченко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Культура і соціальні комунікації. – 2010. Вип. 2. С. 194-200.

4. Паримський І. С. Динамізм творчості сучасного українського журналіста: соціально-політичні та стилістичні аспекти / І. С. Паримський // Стиль і текст. – 2012. Вип. 13. С. 225-229.

5. Приступенко Т. О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації: навч. посіб. / Т. О. Приступенко. – К. : Знання, 2011. 351 с.

6. Семенець О. Проблеми ідентичності журналіста і аудиторії в сучасних соціальних комунікаціях / О. Семенець // Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика. – 2014. Вип. 39 (1). С. 109-114.

7. Соколова К. О. Концепт співучасті у соціальній журналістиці. Журналістика співучасті / К. О. Соколова // Інформаційне суспільство. – 2015. – Вип. 21. – С. 31-35.

8. Соколова К. О. Поняття «соціального» у сучасній журналістиці: соціальна журналістика / К. О. Соколова // Наукові записки Інституту журналістики. – 2016. Т. 3. С. 80-86.

Додаткова

1. Карась М. А. Журналістський фах: організація творчо-виробничого процесу: навчальний посібник. – К. : ВІЖ, 2009. 104 с.

2. Карась М. А. Аналітичні жанри журналістики: тексти лекцій. – К. : ВДУМ, 2017. 67 с.

3. Недопитанський М. І., Ільченко В. І., Карась М. А. Уроки практичної журналістики: практичний посібник. – К. : ВІЖ, 2010. 147 с.

4. Рендол Д. Універсальний журналіст / Д. Рендол. – К., 2007. 152 с.

5. Шаповал Ю. Феномен журналістики: проблеми теорії. – Рівне, 2005.

6. ЗМІ: професійні стандарти, етика, законодавчі норми: Наук. вид. / Укл.: Петрів Т. Сафаров А. Сюмар В., Чекмишев О. – К. 2006.

Документи

1. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».

2. Закон України «Про статус і [соціальний захист](#) громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

3. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні».

4. Закон України «Про зайнятість населення».

5. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні».

6. Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту ([СНІД](#)) та соціальний захист населення».

7. Закон України «Про [психіатричну](#) допомогу».

8. [Кодекс законів про працю.](#)

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua

2. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <http://lib.pnu.edu.ua/>

3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого // <http://www.nplu.org/>

4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
5. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка // <https://lib.if.ua/>

Викладач: Пристай Галина Іванівна,
доцент кафедри журналістики